

İÇİNDEKİLER

Kemal Gözler, *Hukukun Genel Teorisine Giriş: Hukuk Normlarının Geçerliliği ve Yorumu Sorunu*, Bursa, Ekin, 2. Baskı, 2023, XIV+250 s. (www.anayasa.gen.tr/hgtg.htm).

GİRİŞ

I. Hukuk Olgusuna Değişik Yaklaşım Olanakları	1
II. Türkiye’de Hukukun Genel Teorisi Çalışmalarının Gelişimi	3
III. Batıda Hukukun Genel Teorisi Çalışmalarının Tarihsel Gelişimi.....	6
IV. Hukukun Genel Teorisi - Hukuk Felsefesi Ayrımı.....	10
V. Hukukun Genel Teorisinin Biçimselliği.....	12
VI. Hukukun Pozitivist Genel Teorisi.....	14
A. Değerlerin Bilinemezliği İlkesi	16
B. Hukukun Pozitivist Teorisinin Bilim Anlayışı	19
1. Bilimin Konusu Objektif Olarak Bilinebilir Bir Şeydir	19
2. Bilim ile Bilimin Konusu Birbirinden Farklı Şeylerdir.....	20
3. Bilimin Görevi Konusunu Sadece Tanmaktır.....	21
4. Bilim, Kendisine Yabancı Unsurlardan Arınmalıdır (“Saflık”).....	21
VII. Kitabın Plânı	22

Birinci Kısım

HUKUK NORMLARININ GEÇERLİLİĞİ SORUNU

Birinci Bölüm

ÜÇ ÖN SORUN: GEÇERLİLİĞİN ÖN KOŞULLARI

I. Maddi Varlık.....	25
II. Normatiflik	27
A. Normun Konusu: Beşeri Davranış.....	31
B. Normun Koyucusu: Beşeri İrade	36
III. Hukukilik.....	41
A. Bir Normun Hukukiliğinin Kriteri.....	41
1. Müeyyide Kriteri: Hukuk Normu Müeyyideye Bağlanan Normdur	42
2. Aidiyet Kriteri: Hukuk Normu Belirli Bir Hukuk Düzenine Ait Olan Normdur	43
B. Bir Normatif Düzenin Hukukiliği Kriterinin Araştırılması	44
Müeyyidesiz Hukuk Normları Sorunu	47
1. Bir Hukuk Düzeninde Müeyyidesiz Hukuk Normlarının Olabileceği Tezi	47
2. Bir Hukuk Düzeninde Müeyyidesiz Hukuk Normlarının Olamayacağı Tezi	48

İkinci Bölüm

ÜÇ DEĞİŞİK HUKUKİ GEÇERLİLİK ANLAYIŞI

Bölüme Giriş	53
Terminoloji	53
I. Aksiyolojik Geçerlilik Anlayışı: Tabii Hukuk Teorisi.....	55
Aksiyolojik Geçerlilik Anlayışının Sistematik Sonucu Olarak Tabiî Hukuk Teorisi	57
II. Maddi Geçerlilik Anlayışı: Hukuki Realizm Akımı.....	63
Amerikan Hukuki Realizmi	67
İskandinav Realizmi.....	68
“Etkililik İkilemi”	71
III. Biçimsel Geçerlilik Anlayışı: Pozitivist Teori	72
IV. Bu Üç Geçerlilik Anlayışından Hangisi veya Hangileriyle Hukuk Normunun Geçerliliği Tanımlanabilir?.....	77
V. Bir Normun Biçimsel Geçerliliği ile Etkililiği Arasında Bağntı Var mıdır?.....	83
A. Bir Normun Geçerliliği ile Hukuk Düzeninin Etkililiği Arasındaki İlişki	83
B. Bir Normun Geçerliliği ile Bizatihi Bu Normun Asgari Etkililiği Arasındaki İlişki	84

Üçüncü Bölüm

GEÇERLİLİĞİN ASIL VE EK KOŞULLARI

I. Geçerliliğin Asıl (<i>Per Quam</i>) Koşulu: Normun Biçimsel Geçerliliği.....	89
II. Geçerliliğin Ek Koşulları (<i>Sine Qua Non</i> Koşulları).....	89
A. Global Hukuk Düzeninin Etkililiği.....	90
B. Bir Normun Minimum Etkililiği.....	91
Minimum Etkililik Kavramının Belirsizliği Meselesi.....	92
1. “% 0 Etkililik” Noktasının Belirliliği.....	96
2. “% 100 Etkililik” Noktasının Belirliliği.....	96
3. “Minimum Etkililik” Kavramının Belirsizliği Sorunu	97

Dördüncü Bölüm

GEÇERLİLİK KOŞULLARINA AYKIRILIĞIN SONUÇLARI: GEÇERSİZLİK

I. Geleneksel Doktrinde Çatışmanın Sonuçları: Üst Norma Aykırı Norm ve İşlemlerin Müeyyideleri.....	102
A. Özel Hukuk Müeyyideleri.....	103
1. Yokluk	103
2. Mutlak Butlan.....	103
3. Nispi Butlan	104

B. Kamu Hukuku Müeyyideleri.....	104
1. Yokluk, Yok Hükmünde Sayma veya Yokluğun Tespiti.....	104
2. İptal Edilebilirlik.....	106
3. Kamu Hukuku Doktrininde Kullanılan Yokluk Kavramının Eleştirisi.....	106
II. Hukukun Genel Teorisinde Sorunun Açıklanması: Norm, Üst Norma	
Aykırıysa Ne Olacaktır?.....	108
A. Hukuk Normlarının Geçerliliğini İnceleme Yetkisi Kime Aittir?.....	108
1. Birinci Cevap.....	109
2. İkinci Cevap.....	109
B. Merkezileşmiş Hukuk Düzenlerinde Bir Normun Bir Üst Norma Uygun,	
Yani Geçerli Olup Olmadığını Söyleme Yetkisi Hangi Organlara	
Verilmiştir?.....	111
1. Bireyler Tarafından Konulan Normların Geçerliliği Sorunu ve Bu	
Sorun Hakkında Karar Vermeye Yetkili Organ.....	112
2. İdare Tarafından Konulan Normların Geçerliliği Sorunu ve Bu Sorun	
Hakkında Karar Vermeye Yetkili Organlar.....	112
3. Mahkemeler Tarafından Konulan Normların Geçerliliği Sorunu ve	
Bu Sorun Hakkında Karar Vermeye Yetkili Organlar.....	113
4. Yasama Organı Tarafından Konulan Normların Geçerliliği Sorunu ve	
Bu Sorun Hakkında Karar Vermeye Yetkili Organlar.....	114
III. Özel Olarak Anayasaya Aykırı Kanunların Geçerliliği Sorunu.....	115
IV. Kanunların Anayasaya Uygunluğu Denetlenebilir mi?.....	118
V. Anayasallık Denetiminin Olmadığı Bir Sistemde Anayasaya Aykırı	
Kanunların Geçerliliğinin Temeli Nedir?.....	119

Beşinci Bölüm

ÖRF VE ÂDET HUKUKUNUN

GEÇERLİLİĞİ SORUNU

I. Klasik Doktrine Göre Örf ve Âdet Kuralları.....	124
A. Maddi Unsur (Süreklilik).....	124
B. Manevi Unsur (Genel İnanç, <i>Opinio iuris</i> , <i>Opinio necessitatis</i>).....	125
C. Hukuki Unsur (Devlet Desteği).....	125
II. Hukukun Genel Teorisine Göre Örf ve Âdet Kuralları.....	126
A. Ön Koşullar.....	126
1. Maddi Varlık.....	126
2. Normatiflik.....	127
3. Hukukilik.....	129
B. <i>Per Quam</i> Koşul.....	130
C. <i>Sine Qua Non</i> Koşullar.....	133
1. Global Hukuk Düzeninin Etkililiği.....	134
2. Bizzat O Normun Minimum Etkililiği.....	134

Altıncı Bölüm
ULUSLARARASI HUKUKUN
GEÇERLİLİĞİ SORUNU

I. Ön Koşullar.....	137
A. Maddi Varlık.....	138
B. Normatiflik.....	138
C. Hukukilik	139
Uluslararası Hukuk Düzeninin Hukukiliği Sorunu	140
II. <i>Per Quam</i> Koşul	145
III. <i>Sine Qua Non</i> Koşullar.....	146
A. Global Hukuk Düzeninin Etkililiği.....	147
B. Bizzat O Normun Minimum Etkililiği	147

İkinci Kısım
HUKUK NORMLARININ
YORUMU SORUNU

Giriş: Genel Olarak Yorum Sorunu	151
Yorum Sorunuyla İlgili Günlük Hayattan Örnekler.....	154

Birinci Bölüm
KLASİK YORUM TEORİSİ

I. Yorum Çeşitleri.....	162
A. Yasama Yorumu.....	162
B. Yargı Yorumu	164
C. Bilimsel Yorum	165
II. Yorum Metotları	166
A. Lafzi Yorum Metodu (Deyimsel Yorum, Gramatikal Yorum).....	166
B. Tarihi Yorum Metodu	167
C. Mantıki Yorum Metodu	169
D. Sistematiik Yorum Metodu.....	169
E. Kavramcı Yorum Metodu	170
F. Menfaatler İctihadı Metodu	170
G. Teleolojik (Amaçsal, Fonksiyonel) Yorum Metodu	171
III. Yorumda Kullanılan Mantık Kuralları	172
A. Kıyas.....	172
B. Aksiyle Kanıt (Mefhum-u Muhalefet)	176
C. Evleviyet.....	178
1. <i>Argumentum a maiori ad minus</i> (Büyükten Küçüğe Doğru Akıl Yürütme)	179
2. <i>Argumentum a minori ad maius</i> (Küçükten Büyüğe Doğru Akıl Yürütme)	180

D. Yorumda Kullanılan Diğer Mantık Kuralları	181
E. Geniş Yorum-Dar Yorum.....	183

İkinci Bölüm

REALİST YORUM TEORİSİ

I. Realist Yorum Teorisinin Açıklanması.....	186
II. Realist Yorum Teorisi Işığında Hukuk Normlarının Geçerliliği Teorisinin Değerlendirilmesi.....	193
III. Realist Yorum Teorisi Işığında Anayasanın Yorumlanması.....	195
IV. Realist Yorum Teorisinin Dengeleyicisi Olarak Mekanist Anayasa Anlayışı ..	200
V. Realist Yorum Teorisi ve Mekanist Anayasa Anlayışının Türk Anayasa Pratiği Sınanması	201
A. Anayasal Düzenleme	203
B. Anayasa Mahkemesinin Yorumu.....	203
C. Kurucu İktidarın Tepkisi: Mekanist Anayasa Anlayışının Teyidi	208
D. 1982 Anayasası Döneminde Anayasa Mahkemesinin İtihadı.....	212

SONUÇ

(s.214-224)

BİBLİYOGRAFYA.....	225
EK-1: HUKUKUN GENEL TEORİSİ TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ (Türkçe-Fransızca)	235
EK-2: HUKUKUN GENEL TEORİSİ TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ (Fransızca-Türkçe)	238
DİZİN	241
YAZARIN ÖZGEÇMİŞİ VE YAYIN LİSTESİ	248

Kemal Gözler, *Hukukun Genel Teorisine Giriş: Hukuk Normlarının Geçerliliği ve Yorumu Sorunu*, Bursa, Ekin, 2. Baskı, 2023, XIV+250 s. (www.anayasa.gen.tr/hgtg.htm).